

κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους καὶ ἀξία πολλῶν ἐπαίνων ἐλήφθη φροντίς πρὸς διάδοσιν τῆς κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως καὶ βελτιώσιν ὑπὸ διαφόρων Συλλόγων καὶ Ἐταιριῶν. Πάντες δὲ κατενόησαν τὴν ἀξίαν τῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως ταύτης καρπῶν καὶ ἄλλοι: σπεύδουσιν εἰς ἀπόκτησιν αὐτῶν καὶ συγκομιδῆν. Οὐχ ἤττον ὑπολείπεται μεγάλη ἔτι ἐργασία καὶ πανταχόθεν ἐπιζητεῖται καθολικωτέρα τις μέριμνα καὶ φροντίς, ἥτις μόνον ὑπὸ τῶν κατὰ καιροῦς κυβερνήσεων δύναται νὰ ληφθῇ ἀποτελεσματικῶς.

A. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΝ ΚΑΛΕΝΔΑΡΙΟΝ

Ἀπρίλιος.

Τὴν ἕκτην Ἀπριλίου περὶ ὥραν 2 μ.μ. ὁ Ἑρμῆς ἴσταται εἰς ἀνωτέραν συζυγίαν μετὰ τοῦ Ἥλιου. Ἐὰν δηλονότι σύρωμεν νοερῶς γραμμὴν ἀπὸ τῆς Γῆς πρὸς τὸν Ἥλιον καὶ παρεκτείνωμεν αὐτὴν, θέλομεν συναντήσῃ τὸν Ἑρμῆν. Τοῦτο δ' ἐννοοῦμεν λέγοντες: ὁ Ἑρμῆς εὐρίσκεται εἰς ἀνωτέραν συζυγίαν. Ἐὰν δὲ αὐθις ὁ Ἥλιος, ὁ Ἑρμῆς καὶ ἡ Γῆ εὐρίσκονται εἰς εὐθείαν, ἀλλ' ὁ Ἑρμῆς ἐν μέσῳ, ἤτοι μεταξὺ Ἥλιου καὶ Γῆς, τότε: ὁ Ἑρμῆς εὐρίσκεται εἰς κατωτέραν συζυγίαν. Σπανιώτατα δὲ κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν διακρίνεται διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὡς μικρὸς τις πεισώδης τὴν χροάν κύκλος παρελαύνων πρὸ τοῦ Ἥλιου καὶ τοῦτο καλεῖται *πάροδος* τοῦ Ἑρμοῦ.

Ὁ Ἑρμῆς εἶνε ὁ πλησιέστατος τῷ Ἥλιῳ σχετικῶς πρὸς τοὺς λοιποὺς πλανήτας διὸ καὶ ἡ ἔντασις τοῦ ἡλιακοῦ φωτός εἶνε ἐπτάκις ἰσχυροτέρα τῆς παρεχομένης τῇ ἡμετέρῃ Γῇ εἰς ἀκαλόγους ἀποστάσεις· ὁ δὲ Ἥλιος φαίνεται ἐκείθεν τριπλάσιος, ἢ ὅσος ἀπὸ τῆς ἡμετέρας σφαίρας. Ἀνευρίσκεται δὲ καὶ καθορᾶται λίαν δυσκόλως, διότι ἄλλοτε μὲν λάμπει κατὰ τὸ λυκόφως, ἄλλοτε δὲ κατὰ τὴν πρωΐαν ὡς μικρὸς τις ἀστερίσκος καὶ ἐνίοτε ἐξαφανίζεται ἐν τῇ ἀμαυρόσῃ τὰς ὄψεις λαμπηδόνι τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἡ τροχιά τοῦ Ἑρμοῦ μικροτέρα οὔσα τῆς τῆς Γῆς καὶ τῶν λοιπῶν πλανητῶν διανύεται ὑπ' αὐτοῦ ἐν 88 ἡμέραις περίπου, ἐνῶ ἡ τῆς Γῆς ἐν 365 ἡμέραις καὶ 6 ὥραις. Εἶνε δὲ ὁ πλανήτης οὗτος δεκαπεντάκις μικρότερος τῆς γῆνης σφαίρας.

Τὸ Πτολεμαϊκὸν σύστημα, καθ' ὃ ἡ Γῆ ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ κέντρον περὶ ὃ ἐστρέφετο τὸ Σύμπαν, ἐπὶ αἰῶνας βαυκαλῆσαν τὴν ἀνθρωπίνην ματαιότητα ἔπρεπε νὰ καταπέσῃ ἅμα ὁ γέρον μοναχὸς Κοπέρνικος ἐπέισθη περὶ τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀφροδίτης περὶ τὸν Ἥλιον. Ἐκτοτε διὰ τῆς ἐφευρέσεως τῶν τηλεσκοπικῶν ὀργάνων καὶ τῶν παρατηρήσεων τοῦ περιωνύμου Γαλιλαίου ἀπεδείχθη ἡ

σμικρότης τῆς γῆνης ἡμῶν σφαίρας καὶ ἐκάστῳ τῶν οὐρανίων σωμάτων ἀπεδόθη ἡ προσήκουσα ἀξία καὶ ἐγνώσθη ἡ ἀληθὴς θέσις αὐτῶν, ἦν κατέχουσιν ἐν τῷ Σύμπαντι. Π. Κ.

ΚΟΚΚΟΙ ΚΟΙΝΟΥ ΝΟΟΣ

Ὁ σήμερον Ἕλληνας ἐκκληρονόμησε παρὰ μὲν τῶν προγόνων αὐτοῦ μέγα ὄνομα, παρὰ δὲ τῶν πατέρων γωνίαν γῆς ἐλευθέραν. Ἀποκοιμηθεὶς δοῦλος καὶ Ἀνατολίτης, ἐξύπνησεν ἐλεύθερος καὶ Εὐρωπαῖος. Ἐπόμενον ἄρα ἦτο νὰ καταληφθῇ ὑπὸ τῆς κατεχούσης πάντας τοὺς νεαυξήτους μέθης. Ἡ κυριωτέρα αὐτοῦ ἐνασχόλησις συνίσταται σήμερον ἀκόμη εἰς τὸ νὰ θαυμάζῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, μὴ φερούσας πλέον ἀλύσεις, τὴν κεφαλὴν του φέρουσαν πῖλον ὑψηλόν, τὴν ἀπὸ τοῦ Περικλέους καταγωγὴν, καὶ τὰ ἐπισκεπτήρια αὐτοῦ, ἂν τύχῃ ἀνήκων εἰς τὴν λεγομένην ὑψηλὴν περιωπὴν. Ὡς πάντες οἱ νεόπλουτοι σπεύδουσιν ἐκ ματαιότητος ν' ἀποκτήσωσι πράγματα ὅλως ἄχρηστα αὐτοῖς καὶ περιττά, εἰκόνας, ἀρχαιότητος καὶ βιβλιοθήκας, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀγωνιστοῦ ἠθέλησεν εὐθὺς νὰ ἔχῃ Βουλὴν, Πανεπιστήμιον, Πολυτεχνεῖον καὶ Ἀκαδημίαν, ἀντὶ τῶν πλατάνων ὑφ' οὓς συνεργόμενοι οἱ πατέρες αὐτοῦ ἐψήφιζον θυσίαν ὑπὲρ πατρίδος, περιουσίας καὶ ζωῆς, καὶ τῶν ἀχυρώνων ὅπου ἐμάνθανον τοῦλάχιστον *γερά ἐλληνικά*. Ἴδιον προσέτι τοῦ νέου προσκυνοῦντος θεοῦ εἶναι ἡ περιφρόνησις πρὸς πᾶν τὸ ἐνθυμίζον τὴν προτέραν λατρείαν, καὶ διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἡ παρούσα γενεὰ ν' ἀπολακτίσῃ τὴν φουστανέλλαν, τὴν εὐσέβειαν, τὴν αὐταπάρησιν, τὴν λιτότητα καὶ τὴν περίσειαν πατριωτισμοῦ. Πάντα τὰ αἰσθήματα ταῦτα ἀντικατέστησε δι' ἐνὸς μόνου, τοῦ πόθου εὐρωπαϊκῆς εὐζωίας. Ἄν πολιτικοῦ βίου, ἐπιστήμης, τέχνης καὶ φιλολογίας ἀρκεῖται ὁ σήμερον Ἕλληνας νὰ ἔχῃ μαρμάρια μόνον κενοτάφια, τὴν εὐζωίαν ὅμως θέλει πραγματικὴν καὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν ταύτης συγκεντρώνει πᾶσαν αὐτοῦ προσπάθειαν καὶ σκέψιν. Ὅνειρον παρ' ἡμῖν τοῦ στρατιώτου δὲν εἶναι οὔτε ἐκστρατεία οὔτε τρόπαια πολεμικά, ἀλλ' ἡ ἄγρα πλουσίας προικός· ὁ ἐπιστήμων ὀλίγον φροντίζει νὰ οἰκοδομήσῃ νέον τι σύστημα ἐπιστημονικόν, πολὺ δὲ μάλλον οἰκίαν εὐάερον καὶ μεσημβρινὴν· οὐδαμῶς δὲ τῆς γῆς ἔχουσιν αἱ παρθένοι ὀλιγωτέραν ἀνάγκην νὰ διδασθῶσι παρὰ πολυπείρου μητρὸς ὅτι ἡ εὐδαιμονία δὲν συνίσταται εἰς αἰσθήματα, ἀλλ' εἰς ἐσθῆτα, καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ἐργοστασίων τοῦ Worth. Ἐν τούτοις ὁ σήμερον Ἕλληνας οὔτε φάγος καὶ οἰνοπότης εἶναι ὡς ὁ κάτοικος τοῦ Βορρᾶ, οὔτε ἀκράτως φιλήδονος ὡς ὁ πρὶν αὐθέντης του, οὐδ' ὡς ὁ νότιος Αἰτίνος σπάταλος καὶ ἐπιδεικτικὸς, ἀλλὰ λάτρις

μόνον θερμὸς τοῦ *Aurea Mediocritas* τοῦ Ὁρατίου. Ταύτης ἡ ἐπιδιώξις, μέχρις οὐ κατακτηθῆ καὶ ἡ ἀπόλαυσις μετὰ τὴν κατάκτησιν, ἀρκούσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος πρὸς ἀπορρόφησιν πασῶν τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, μὴ ἀφίνουσαι οὔτε στιγμὴν ἐν τῷ ἡμερονυκτίῳ του οὔτε γωνίαν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του πρὸς καλλιέργειαν ἄλλου ἰδανικοῦ, πλὴν τοῦ συνισταμένου ἐκ μετοχῶν τινῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, θεωρεῖται ἀ' σειρᾶς, αἰθούσης μετὰ κλειδοκουμβάλου, μεταβάσεως τὸ θέρος εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ γαλλίδος διὰ τὰ τέκνα του παιδαγωγοῦ. Ἀλλὰ ταῦτα οὐδὲν ἔχουσι, νομίζομεν, πρὸς τὴν ποίησιν κοινόν. Ἀληθές ἐστὶν ὅτι τοιαύτη τις σήμερον τάσις δὲν ἐπικρατεῖ μόνον παρ' ἡμῖν. Ἀλλαχοῦ ὅμως ὁ δέκατος ἕνατος αἰὼν τοῦτο ἔχει ἰδιαίτερον γνώρισμα, ὅτι χαλαρωθέντος τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος παρίσταται μὲν ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ πλήρης πεζότητος καὶ ὕλισμου, ἀλλὰ συγχρόνως διατηρεῖ ἀκμαίαν μιᾶς τινος πίστεως τὴν ἀνάγκην, αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἄνευ ταύτης ἠκρωτρηασμένον, καὶ ἡ ζῆτεῖ νὰ προσκολληθῆ εἰς τὰ ἐπιπλέοντα ναυάγια τῆς παλαιᾶς ἢ νέου νὰ ἐγείρῃ ἄσυλον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἰδανικοῦ. Ἐκ τούτων ἡ ἐν μέσῳ τῶν πολιτικῶν καὶ πλουτολογικῶν περισπασμῶν ταράττουσα τὴν Εὐρώπην πνευματικὴ ἀνεμοζάλη, αἱ νέαι καθ' ἑκάστην αἱρέσεις, αἱ παντοίων φιλοσοφικῶν συστημάτων ἐγέρσεις καὶ καταπτώσεις, αἱ πρὸς τὴν θρησκείαν συγκρούσεις τῆς ἐπιστήμης, οἱ σπαραγμοὶ τῆς τροπαιοῦχου Γερμανίας καὶ ποίησις πιστῆ πάντων τούτων ἡχώ. Οὐ μόνον δὲ ἡ γράα Δύσις, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ νηπιάζουσα καὶ οὐχ ἦττον ἡμῶν ἀστοιχειώτος Ῥωσία μαστίζεται ὑπὸ τῆς ἐπιδημικῆς ταύτης ἀνησυχίας, διαιρουμένη εἰς φανατικούς ὀρθοδόξους καὶ ἐνθουσιώδεις τῶν τολμηροτάτων νεωτερισμῶν ὀπαδοὺς. Ὑπὸ δὲ τοῦ τοιοῦτου ὄργασμοῦ κατέχονται οὐχὶ διδάσκαλοι, φοιτηταὶ, θεολόγοι καὶ ἄλλοι ἐξ ἐπαγγέλματος φιλοσοφοῦντες, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ῥωσικὴ κοινωνία. Ἀρχόντες καὶ τεχνίται, ῥάπτρια καὶ βαρονίδες, ἡ ἀσπάζονται εὐσεβῶς τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων ἢ ῥοφῶσιν ἀπλήτως τὸ ἐκ χειλέων εὐγλώττων καθηγητῶν ἀπορόενον νέκταρ καὶ δηλητήριο τῆς ἐγγελείου διδασκαλίας. Ἐσχάτως δὲ, ὅτε τινὲς τῶν μάλλον ἐξηγημένων ἀποστόλων τοῦ Μηδενισμοῦ (*Nihilisme*) ἐστάλησαν πρὸς σωφρονισμὸν εἰς Σιβηρίαν, εἶπετο αὐτοῖς μακρὰ σειρὰ δεσποινῶν καὶ κορασιδῶν, ῥίπτουσαι ἄνθη εἰς τοὺς ἐξορίστους, ἀσπαζόμεναι τὰς χεῖρας τῶν καὶ προσφέρουσαι ἑαυτὰς συνεκδήμους εἰς τὴν χώραν τῶν ἐξαμῆνων νυκτῶν. Ἀλλ' ἂν ἐφύτρονον σήμερον τοιοῦτοι ἐν τῇ πόλει τοῦ Πλάτωνος ἰδεολόγοι, ἀμφιβάλλομεν ἂν πολλοὺς ἤθελον συναθροῖσαι ἀκροατὰς· θεβαίως ὅμως οὔτε εἰς τὴν κυβέρνησιν ἤθελον προξενήσει ἀνησυ-

χίαν, οὔτε παρὰ τοῦ ὠραίου φύλου, ἂν ἐκ τύχης ἐπληροφορεῖτο περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, ἤθελον ἀξιώθῃ τοῦ μυριστοῦ τῶν θωπειῶν, ὅσαι ἐπεδαψιλεύθησαν εἰς τὸν Σύριαν, τὸν Κόνσκη, ἢ καὶ τὸν Κρητικόν.

Τὴν ἐντελῆ ταύτην ἡμῶν ἀποξένωσιν ἀπὸ τοῦ βασανίζοντος σήμερον τὰ λοιπὰ ἔθνη πνευματικοῦ σάλου δὲν ἀναγράφομεν ἐνταῦθα ὡς δυστύχημα, μὴ ἔχοντες εἰσέτι σαφῆ περὶ τούτου γνώμην, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς τὴν κυριωτέραν ἴσως αἰτίαν, δι' ἣν ποίησιν ἡ Ἑλλάς δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἐλπίζῃ, ἀφοῦ τὰ μὲν πάτρια ἤθη ἀπηνήθη, τοῦ δὲ διανοητικοῦ βίου τῶν νεωτέρων ἔθνῶν εἰσέτι δὲν μετέχει, οὐδὲ τὴν ἐμπνέουσιν τοὺς ποιητὰς αὐτῶν νόσον τοῦ αἰῶνος νοσεῖ, τὴν ἔλλειψιν δηλαδὴ καὶ τὴν δίψαν ἰδανικοῦ. Οἱ ἄξεστοι ἡμῶν πατέρες, οἱ ἐπ' ὧμου φέροντες τὸ καρουφύλιον, διαιτώμενοι ἐν σπηλαίοις καὶ ἀγωνιζόμενοι νυκθήμερον ἕνα κληροδοτήσωσιν ἡμῖν ὑπαρξίν ἀνθρωπίνην, δὲν ἔπασχον μὲν οὐδ' ἐκείνοι ἐκ τῆς τοιαύτης ἀριστοκρατικῆς νόσου, καίτοι μετὰ τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἐμβολιαστοῦ Βύρωνος συζήσαντες καὶ ἀδελφωθέντες, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου εἶχον ἰδανικὸν εὐκρινὲς καὶ ἀπλοῦν, τὸ σέβας τοῦ Σταυροῦ καὶ τὴν θυσίαν ὑπὲρ πατρίδος. Ὡς ἐκ τούτου εἶχον καὶ ποίησιν, ἤτοι δημοτικὰ ἄσματα, ἐν οἷς σαφῶς κατοπτρίζονται τὰ αἰσθήματα καὶ οἱ πόθοι τοῦ ἀγωνιστοῦ. Σήμερον οὔτε ἀρματωλοὺς ἔχομεν πλέον, οὔτε ἀκόμη Ἀρόλδους καὶ Μαμφρέδας, φλεγόμενους ἐν μέσῳ κρατήρων σικελικοῦ οἴνου, φασιανῶν καὶ Κιρκασίων παρθένων ὑπὸ δίψης νέκταρος οὐρανοῦ, ὀρέξεως ἀμβροσίας καὶ ἔρωτος ἰδανικῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ φρονίμους καὶ θετικούς ἀνθρώπους, εὐρίσκοντας ἡδὺ τὸ περιεχόμενον οἶας δὴποτε εὐρωπαϊκῆς φιάλης, χαριτόβρυτον τὴν τυχοῦσαν ἠθοποιὸν, ἄσκοπον πᾶσαν μέριμναν μεταφυσικὴν καὶ οὐχὶ κατεπέιγουσαν τὴν κατάκτησιν τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας, ἂν ὑπερβαίνωσι τὸ μέτρον αἱ ἀπαιτούμεναι πρὸς τοῦτο θυσίαι. Ἡ τοιαύτη ὅμως φρόνησις οὔτε κλασικῆς οὔτε ῥωμικτικῆς ἐξυμνήσεως φαίνεται ἡμῖν δεκτικῆ. Ἡ ποίησις παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις ἦτο ἄνθος νεότητος καὶ ὑγείας, σήμερον δ' ἐν Εὐρώπῃ εἶναι ἐξάνθημα ὄργανισμοῦ νοσοῦντος καὶ θρήνος πάσχοντος ἀνθρώπου. Ἄν ἀνακτῆσθαι ποτε τὴν προγονικὴν εὐκλειαν, πιθανὸν εἶναι ν' ἀναβλαστήσῃ τὸ ἀρχαῖον ἄνθος ἐπὶ τοῦ γενεθλίου ἐδάφους· ἂν νοσήσωμεν ὡς οἱ Φράγκοι, θέλουσιν ἐκπορευθῆ θεβαίως καὶ ἐκ τῶν χειλέων ἡμῶν ἀληθοῦς ὀδύνης κραυγαί. Μέχρις οὐ ὅμως τὸ ἕτερον τούτων συμβῆ, πολὺ φοβόμεθα ὅτι ἀντὶ ποιήσεως θέλομεν ἔχει ἢ ψυχρὰς κλασικῶν μιμήσεις ἢ παιδαριώδεις βυρμισμοῦ παρωδίας.